

Lenking av serier og flerbindsverk

Brukerhåndbok

Oppdatert: 2002-11-15

Dokumentet er aktuelt i forhold til Tilvekst, Katalog og Minidata.

2008-08-22: Gunvald Strømme

- Fjernet referanse til BibSøk Nett.

2002-11-15: Anne Munkebyaune

- Teksten er noe oppdatert.
- Kap. 2: avsnittet "En fallgrube" er fjernet.

1999-04-06: Gøril Hesstvedt

- Grundigere revisjon av dokumentet.

1999-05-21

- Liten endring i avsnittet '[Læreverk](#)' under 'Flerbindsverk' i kap 4.

1998-06-26:

- Nytt dokument basert på en del av tidligere utgave av TILVEKST, men noe revidert.

Dette dokumentet er utgitt av BIBSYS. Dokumentet må betraktes som en del av BIBSYS Biblioteksystem.

©BIBSYS

BIBSYS gir med dette våre brukere retten til å skrive ut kopi av dokumentet for intern bruk på institusjonen. Det må ikke kopieres fra dokumentet i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Uautorisert reproduksjon, redigering, publisering og salg av dette dokumentet er ikke tillatt.

Henvendelser om denne boka kan rettes til BIBSYS Brukerstøtte.

Mer informasjon om BIBSYS finner du på www.bibsys.no.

Innhold

Innhold.....	3
1 Innledning.....	5
Generelt	5
Hva skal lenkes?	5
Hvem kan lenke?	6
Hjelpemidler	6
Terminologi	7
2 Nyttan av lenking	9
Oversikt ved søk	9
De ulike søkeprogrammene	9
3 Lenkestruktur	11
Flere nivåer.....	11
Teknisk om lenkene.....	12
Hvor skal opplysningene lagres?	13
Fysiske og ikke-fysiske nivåer	13
Må alle nivåer registreres?.....	14
4 Serier og flerbindsverk	16
Ulik presentasjon av serier og flerbindsverk	16
Serie.....	16
Flerbindsverk.....	17
Læreverk.....	18
Rydding fra monografi til periodikum.....	19
5 MARC-felt og lenkereglar	21
MARC-felt 491.....	21
Lenkereglar.....	21
Serie og flerbindsverk samtidig?	22
Lenker til flere serier og flere nivåer	23
6 Lenke i eller utenfor skjerm.....	25
Lenke i registreringsskjermen	25
Eksempel på utfylt skjerm bilde med MARC-felt 491:	26
Kopiere lenkefelt inn i tom skjerm	27
Lenke utenfor skjerm.....	29
Opprette en lenke (LENk)	29
Kutte en lenke (KUtt)	31
7 Oppdatering	34

1 Innledning

Generelt

I en bibliografisk database som BIBSYS vil du finne dokumenter av svært ulik karakter: monografier, tidsskrifter og serier. Disse kan være utgitt på forskjellige medier som for eksempel papir, film eller CD-rom. Et dokument kan være en enkelt fysisk enhet, eller det kan bestå av mange enkeltdeler, for eksempel volum. Noen ganger har forlegger planlagt antallet deler som skal utgis, andre ganger er dette ikke forhåndsbestemt.

I databasen ønsker vi å vise både helhet og enkeltdeler på en oversiktlig måte. For å vise sammenhengen kan man lage pekere mellom dem. Vi kaller dem **lenker**, og de skal hjelpe brukerne til å få oversikt ved søking, og gi systematikk i registreringsarbeidet.

Hva skal lenkes?

Denne håndboken beskriver lenking av **flerbindsverk** og **serier**.

Vi har også andre typer lenker. Det kan for eksempel være I-analytter, sporposter for innspilt musikk og mellom poster for trykt og elektronisk utgave av dokumenter. Disse er beskrevet i egne håndbøker og blir ikke omtalt her.

Avvik fra vedtatt regelverk skaper en uryddig database, hvor andre bibliotek ikke uten videre kan bruke din registrering. Kvaliteten på databasen er avhengig av at alle følger fellesbestemmelsene, og det er spesielt viktig at regelverket for lenking følges.

Detaljeringsnivået i registreringen er forskjellig, avhengig av hvilken modul du arbeider i. Felles for alt arbeid med databasen er likevel at det du registrerer skal være gjort i henhold til vedtatte regler. Ikke prøv å lage "lure" lokale løsninger. Du kan lett ødelegge for andre bibliotek. Kontakt en erfaren katalogisator eller KATVAKT (via EPOS eller e-post) dersom du er i tvil om løsningen.

Hvem kan lenke?

Du må ha tilgang til en av registrering modulene for å kunne opprette, endre og slette lenker. Du kan lenke bibliografiske poster som har status tilsvarende din modul tilgang. Har du for eksempel tilgang til MINIDATA, kan du opprette mini-dataposter og lenke dem til en serie med status 'kat'. Du kan imidlertid ikke rette en lenke i et hefte som har status 'kat'.

Hjelpemidler

Denne veiledningen gjennomgår lenking med MARC-felt 491. Den gir hovedprinsippene for hva som skal lenkes, og den viser kommandoene du kan bruke for å opprette, endre og slette lenker.

Referansegruppen for Samlinger har ansvaret for saker som angår bibliografisk registrering. Lenkesaker har vært en betydelig del av gruppens arbeid. Det har vist seg å være nødvendig å utrede hvordan særtilfeller og spesielt materiale skal behandles. Vedtakene som er fattet er gyldige for bibliografisk registrering i alle modulene. Du kan bruke følgende veiledninger:

- 'Hjelpemidler ved registrering i Bibliotekbasen', kapitlene:
'Lenkeserier, temahefter av tidsskrifter, og enkeltbind av årbøker'.
'Periodikum i periodikum – problem i forbindelse med lenkeserier'.
'Fra monografi til periodikum – eller omvendt. Melding om rydding'.
'Retningslinjer for lenking av læreverk i BIBSYS'.
- BIBSYS-vedtak og -avvik fra Katalogiseringsregler
- BIBSYS-MARC : bibliografisk format
- Katalogisering i BIBSYS : eksempelsamling
- Hjelpeskjermene (**PF1 HJELP**) når du er inne i en registreringsskjerm.

I TILVEKST-håndboken er følgende kapitler relevante:

- 'Lenking av serier og flerbindsverk'
- 'Gjennomgang av bestilling og mottak av flerbindsverk'
- 'Subskripsjoner'
- 'Delleveranser'
- 'Bestille enkelthefter'

Disse publikasjonene gir deg viktig kunnskap om lenkepraksis og rydding. Det er helt nødvendig at du kjenner de veiledningene som er relevante for det materialet du

arbeider med, og at du slår opp når du er usikker på regelverket.

Terminologi

I bibliografisk registrering er det forskjell på flerbindsverk og serier, bind og hefter. For at denne veiledningen skal bli enklest mulig, bruker vi likevel termene 'serie' og 'hefte' der hvor det ikke er nødvendig å tydeliggjøre et skille.

2 Nytten av lenking

Oversikt ved søk

- Du får se en serie med hefter i sammenheng, og du kan se hvilke hefter de enkelte bibliotek har av serien.
- Du kan gå fra helheten (serien) til de enkelte delene (heftene), eller omvendt, fra en enkelt del til helheten, uten å søke på nytt.
- Du kan bevege deg trinnvis mellom flere nivåer, for eksempel hovedserie, underserie og hefte. Du får se en bit av gangen.
- Du får se hvilken bestand et bibliotek har, og status for hvert enkelt bind.
- Du kan arbeide spesielt med enten enkeltdelene eller serien av et dokument.

De ulike søkeprogrammene

I **BIBSØK (Telnet)** kan du gå to veier, både fra helheten til delene, og fra delene til helheten. Er det flere enn to nivåer, kan du gå direkte til toppnivået:

HEFte	Du får liste over hefter i serien.
SERIE	Du får opplysninger om serien. Er det flere nivåer, får du se nærmeste ovenforliggende nivå.
HSErie	Du får opplysninger om hovedserien, som er det øverste nivået i serien.

I **GENSØK** og **BIBSYSK Ask** kan du gå trinnvis mellom nivåene:

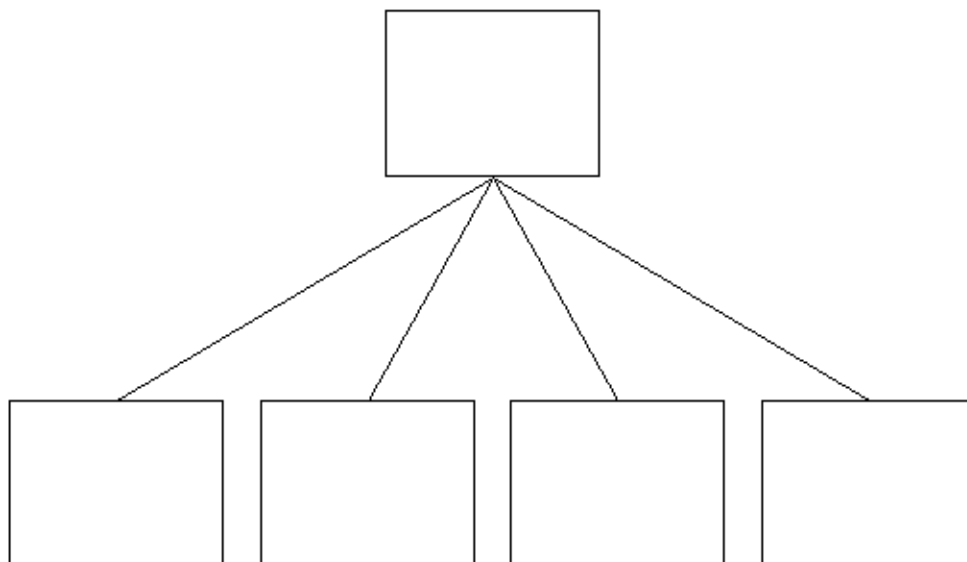
HEFte	Du får liste over hefter i serien. I BIBSYS Ask brukes en lenke med betegnelsen 'Verket har følgende bind'.
SERIE	Du får opplysninger om serien, ett nivå opp. I BIBSYS Ask brukes en lenke med betegnelsen 'Dokumentet er del av serien <Navnet på serien/flerbindsverket>'.

3 Lenkestruktur

Når du lenker, knytter du de enkelte heftene i en serie til selve serien, eller knytter bindene i et flerbindsverk til selve flerbindsverket.

En lenket serie/flerbindsverk kan du se på som en hierarkisk struktur, slik:

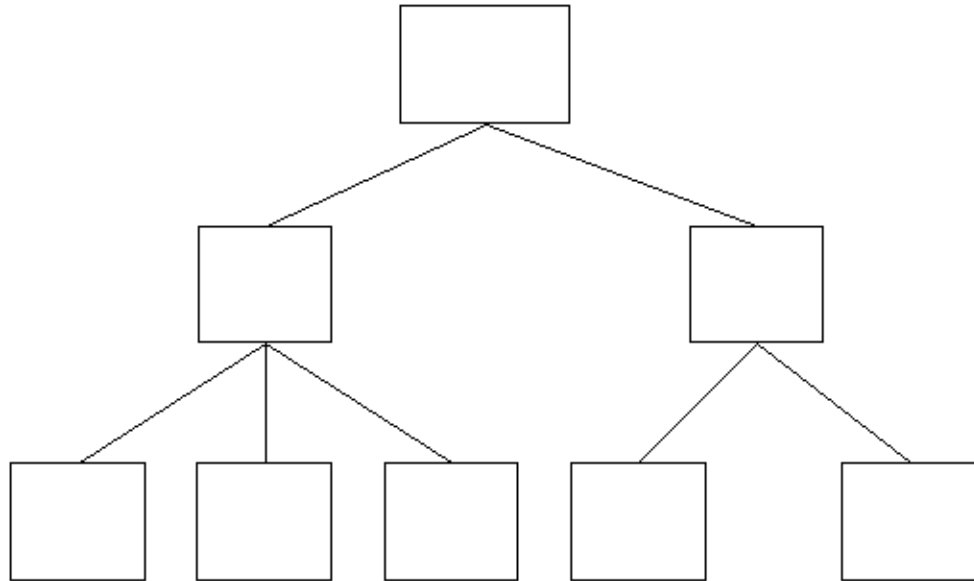
Flere nivåer

I noen tilfeller er et hefte delt opp videre i deler, slik at hierarkiet får flere nivåer.

Du kan lenke på inntil 5 nivåer. En serie kan dermed ha disse nivåene fra topp til bunn:

1. Serie (hovedserie)
2. Underserie
3. Underserie
4. Underserie
5. Hefte

En underserie kan ses på både som en serie og et hefte samtidig:

Dersom det blir mange nivåer i registreringen og mye informasjon på hvert nivå, kan dette føre til dårlig oversikt. Du får ikke vist all informasjon på laveste nivå når du søker, fordi skjermen er full av informasjon fra nivåene over.

Du skal følge verkets struktur når du registrerer, og samtidig følge regelverket. Men i noen tilfeller må du vurdere om noe informasjon kan utelates, slik at den bibliografiske posten blir lesbar.

Dersom et verk har flere enn 5 nivåer, må du forsøke å slå sammen noen av underseriene. Bunnivået må alltid representere de fysiske delene verket består av.

Teknisk om lenkene

Det er de bibliografiske opplysningene (objektpostene) som lenkes: et hefteobjekt er lenket til et serieobjekt. Dette er ikke synlig når du søker, da vises objekt- og dokumentinformasjon sammen på vanlig måte.

Lenking foregår oppover, fra hefte til serie. Når du registrerer, må du starte med øverste nivå, slik at du etterpå har noe å lenke til: først serie, deretter eventuell underserie, og til sist heftet. For hvert trinn lenker du ett nivå oppover.

Det at lenkene går en vei når du registrerer, betyr ikke at du bare kan bevege deg en vei når du søker. I BIBSØK, GENSØK og BIBSYS Ask kan du gå begge veier, fra serie til hefte og omvendt.

Hvor skal opplysningene lagres?

Noen opplysninger er felles for alle heftene i en serie, for eksempel utgiver. Andre gjelder bare for ett enkelt hefte, for eksempel sidetallet.

Den informasjonen som er felles lagrer du på serienivå. Dette nivået representerer ikke noen fysisk enhet. Du lager i tillegg en egen registrering for hver av de fysiske enhetene (heftene). Her skriver du den informasjonen som bare gjelder heftet.

Du registrerer stort sett opplysningene ett sted, enten på hefte- eller på serienivå. Når du lager lenker mellom helheten og delene, redigerer systemet opplysningene slik at du ved søk får et treff som ser ut som én bibliografisk post. Du har likevel muligheten til å arbeide med serie eller hefte hver for seg, etter behov.

Du grupperer lokale data på samme måte som du behandler bibliografisk informasjon. Serien og heftet får hvert sitt DOKID, og du registrerer lokale data som er felles for alle bibliotekets hefter på seriedokumentet (serie-DOKID). Eksempler på slike felles data er oppstilling og beholdning, leverandør og pris. Du registrerer lokale data knyttet til det enkelte hefte på heftedokumentet (hefte-DOKID). Eksempler på slike lokale opplysninger er oppstilling for det enkelte heftet, opptrykksår, og tilvekstinformasjon hvis heftene kjøpes enkeltvis.

Du registrerer emneord og klassifikasjon på samme måte: det som beskriver hele serien skal ligge på serienivået. Hvis heftene omhandler forskjellige emner, legger du emnedata på hvert enkelt hefte. Du får angitt 'Uten bindtittel' i stedet for tittel i trefflistene dersom du har lagt inn emnedata på enkeltbind som ikke har egne titler.

TILVEKST og PERIODIKA lagrer lokale opplysninger i egne skjermer, mens KATALOG og MINIDATA registrerer alt i samme skjerm.

Fysiske og ikke-fysiske nivåer

Det nederste nivået (heftet) vil alltid være en fysisk enhet, mens nivåene over ikke representerer noe fysisk dokument. Det er med andre ord det nederste nivået som representerer den virkelige boken. Serienivået beskriver samlinger av fysiske enheter.

Hvis du gjør om et hefte til en serie, vil for eksempel tilvekstopplysningene bli liggende på galt nivå, og strekkoden som er limt inn i et dokument vil representere flerbindsverket istedenfor et særskilt bind.

Når et hefte representerer en fysisk enhet, må dette fortsette å være nederst i hierarkiet selv om du endrer på lenkestrukturen. Dersom du må rette i lenkene, må du passe på at dette blir riktig. Blir det galt, lager du vanskeligheter både for ditt og andre bibliotek.

Må alle nivåer registreres?

Når du primærregistrerer og legger inn bibliografiske data, skal du lage en fullstendig post med alle nivåer på plass. Dette er en viktig del av samarbeidet, hvor alle skal gjøre sin del. Den som registrerer først skal gjøre det bibliografiske arbeidet for alle medlemsbibliotekene.

Når du henger deg på en post i basen, kan det være fristende å unnlate å opprette DOKID på alle nivåene, men dette skaper vanskeligheter for gjenfinningen, spesielt ved søking i lokalt bibliotek. Hovedregelen er at alle bibliotek skal registrere alle nivåer av en bibliografisk post.

Det hender at du bare har en liten del av et stort verk, for eksempel glossaret til et stort læreverk, eller et tilfeldig hefte i en stor serie. Hvis du absolutt ikke vil vise at du har flerbindsverket eller serien, kan du lage en "slenger". En "slenger" mangler serienivå. Dette gir mangelfull gjenfinning i søking, og anbefales ikke.

I tilvekstfasen kan det være praktisk å enten bare registrere hefte eller bare serie ved bestilling. Da er forutsetningen at postene skal viderebehandles ved mottak eller katalogisering, slik at alle nivåene kommer på plass etterhvert.

TILVEKST-håndboken beskriver slike bestillingstyper, og du må slå opp der for å finne spesiell praksis for denne modulen. Denne veiledningen beskriver hvordan ferdig registrerte dokumenter skal se ut.

4 Serier og flerbindsverk

Ulik presentasjon av serier og flerbindsverk

Det er ofte et tydelig skille mellom serier og flerbindsverk. Heftene i et flerbindsverk inneholder gjerne få opplysninger som er særegne for heftene, mens heftene i en serie inneholder mye og viktig bibliografisk informasjon.

Eksempler:

Hefte i et flerbindsverk:

```
OBJEKTID: 942999606      Status: kat2
Aschehoug og Gyldendals trebinds leksikon / [hovedredaksjon: Petter
Henriksen, Øyvind Reiseeg (illustrasjoner), Trond Smith-Meyer]. - Oslo :
Kunnskapsforl., 1994. - 3 b. (1360 s.) : ill.
ISBN 82-573-0639-8 (kpl.)
1: A - G. 1994. - 430 s.
ISBN 82-573-0658-4
```

I søkeprogrammer og utskrifter vises bind i flerbindsverk med mange opplysninger fra serienivået. De viktigste bibliografiske opplysningene om verket ligger der, og vises først i posten.

Hefteinformasjonen i flerbindsverket er sparsom, og vises sist: tittel (A-G), sidetall og eget ISBN er særegne for heftet.

Hefte i en serie:

```
OBJEKTID: 972177639      Status: kat2
Herr Petter 350 år : et festskrift fra Universitetet i Tromsø / Sigmund
Nesset (red.). - Tromsø : Universitetsbiblioteket i Tromsø, [1997]. - 235
s. : ill. - (Ravnetrykk ; nr 13)
ISBN 82-91378-14-2
```

Hefter i en serie har tilstrekkelig med bibliografiske opplysninger, og er som oftest selvstendige monografier. Postene kan bli vist alene: tittel, redaktør, opplysning om utgivelse, etc. Det eneste som vises fra serienivået, er seriens tittel og nummer i ( ) på slutten av beskrivelsen.

Serie

En serie er en rekke selvstendige dokumenter som er knyttet til hverandre ved at heftene har en felles serietittel. I tillegg har hvert hefte sin egen hovedtittel og som oftest egen forfatter. Hvert hefte kan ha eget nummer eller være unummerert. Det er vanligvis ikke bestemt på forhånd hvor mange hefter som skal komme ut i serien.

Selve serien katalogiseres som et periodikum.

Eksempel:

```
OBJEKTID: 932729339      Status: kat2
Ravnetrykk : Universitetsbiblioteket i Tromsøs skriftserie. - Tromsø :
Biblioteket.
ISSN 0804-4554
```

- Du lenker institusjonsserier som har nummererte hefter. Alle heftene skal ha nummerering.

Hefter i unummererte institusjonsserier og monografiserier som ikke utgis av en institusjon eller korporasjon, blir katalogisert som vanlige monografier, med serien i MARC-felt 440.

Når du søker, ser den bibliografiske posten lik ut, enten du har brukt MARC-felt 440 eller lenket med felt 491. Forskjellen er at du kan se selve serieposten med kommando SERIE hvis du har lenket, mens du må gjøre et nytt søk på seriens navn i tittelfeltet for å se en eventuell seriepost hvis det ikke er lenket. Det er ikke vanlig å ha egen post på serier som ikke skal lenkes, men i noen tilfeller er de opprettet av abonnementshensyn. Disse postene kan ha følgende note:

500 Lenkes ikke; de enkelte heftene i serien må søkes separat.

Opp gjennom årene har det vært noe varierende praksis for hva som skal være lenket. Hovedprinsippene for hva som skal lenkes blir fastholdt for å opprettholde en enhetlig registrering i databasen. Dette er utredet i 'Lenkeserier, temahefter av tidsskrifter, og enkeltbind av årbøker i BIBSYS', et kapittel i 'Hjelpemidler ved registrering i Bibliotekbasen'. Der finner du beskrivelse av dagens praksis, og hvordan du skal håndtere en del spesialtilfeller.

Flerbindsverk

Et flerbindsverk består av flere bind. Det er vanligvis planlagt på forhånd hvor mange bind som skal komme ut. De enkelte delene kan være uten egne titler, eller de kan ha titler som ofte er korte og intetsigende. Ofte mangler bindene egen ansvarsangivelse.

Eksempel:

```
OBJEKTID: 942999509      Status: kat2
Aschehoug og Gyldendals trebinds leksikon / [hovedredaksjon: Petter
Henriksen, Øyvind Reisegg (illustrasjoner), Trond Smith-Meyer]. - Oslo :
Kunnskapsforl., 1994. - 3 b. (1360 s.) : ill.
ISBN 82-573-0639-8 (kpl.)
```

- Du lenker alle flerbindsverk.
- Du kan bare lenke et bind oppover til ett flerbindsverk.
- Du kan lenke et flerbindsverk oppover til en eller flere serier.

- Du kan ikke lenke en serie oppover til et flerbindsverk.

Læreverk

Læreverk har ofte en komplisert struktur, hvor det kan være flere mulige løsninger for lenking. Du finner veiledningen i 'Hjelpemidler ved registrering i Bibliotekbasen', kapitlet 'Retningslinjer for lenking av læreverk i BIBSYS'. Denne veiledningen er laget for å få til en enhetlig lenkepraksis. Hovedprinsippet er at det lages hierarkier ut fra klassetrinn i stedet for typer publikasjoner. Dersom du primærkatalogiserer denne type materiale, må du gjøre deg kjent med retningslinjene for behandling av slike dokumenter.

Rydding fra monografi til periodikum

Det hender at et dokument er blitt ulikt vurdert, som monografi av noen, og periodikum av andre. Når samme dokument har fått ulik registrering i den samme databasen, må det ryddes. Referansegruppen for Samlinger eller Katvakt sender melding om rydding til katalogansvarlig ved hvert bibliotek.

For at ryddearbeidet skal være overkommelig, kan du lenke hefter til en seriepost etter flerbindsverkmetoden. Dette er et avvik fra vanlig lenkepraksis. Rutinene for hvordan og når det kan ryddes slik er beskrevet i 'Hjelpemidler ved registrering i Bibliotekbasen'. Du må følge ryddeanvisningene, ellers risikerer du at egne poster faller ut i søking fordi andre har ryddet og lenket, uten at ditt bibliotek har fått innførsel på serienivå.

5 MARC-felt og lenkereglar

MARC-felt 491

MARC-felt 491 brukes for lenking. Feltet inneholder følgende delgeler:

- **\$a** Serietittel. Delfeltet brukes for nummererte institusjonsserier, men ikke for lenking av flerbindsverk.
- **\$n** Serie-OBJEKTID. Her registreres OBJEKTID for serien eller flerbindsverket det lenkes til.
- **\$q** Sorteringsfelt for delfelt \$v. Delfeltet brukes for standardisert volumbetegnelse dersom det skal sorteres annerledes enn det som er skrevet i \$v. Detaljer om registrering i dette feltet finner du ved å bruke hjelpeskjermer eller MARC-formatet.
- **\$v** Volum. Volumbetegnelse skrives slik den presenteres i dokumentet.

Forskjellen i lenking mellom serier og flerbindsverk beror på om delfelt \$a er fylt ut, eller om det er tomt. Det er dette som gir ulik visning av serier og flerbindsverk. Du må lære deg å se hvilken type lenking du skal utføre, og bruke MARC-formatet riktig.

Du kan registrere serie-DOKID istedenfor serie-OBJEKTID i \$n. Ved lagring vil systemet oversette DOKID til tilhørende OBJEKTID, og lenken blir liggende på den bibliografiske posten (OBJEKTPOSTEN).

Du behøver ikke fylle ut \$q dersom det er identisk med det du har registrert i \$v. Systemet vil kopiere \$v til \$q hvis \$q er tomt.

Lenkereglar

- Det er ingen grense for hvor mange hefter du kan lenke til en serie.
- To hefter kan ikke lenkes til samme serie med samme volumbetegnelse. Du får melding når du prøver å lenke med et bindnummer som allerede er brukt. MARC-formatet viser hvordan du skal registrere dersom nummereringen på to hefter er lik. Eksempelsamlingen viser relevante bibliografiske poster.
- Et hefte eller bind kan lenkes til en serie eller et flerbindsverk uten volumbetegnelse. Du bruker volumbetegnelse når du finner den i dokumentet, ellers ikke.

Serie og flerbindsverk samtidig?

Fra en serie eller et flerbindsverk må alle lenker nedover til neste nivå være av samme type, enten til hefter i en serie eller til bind i et flerbindsverk. Et serieobjekt kan ikke være både serie og flerbindsverk samtidig. Enten må alle eller ingen tilknedde hefteobjekter inneholde MARC-felt 491 \$a. I det første tilfellet er det en serie, i det andre et flerbindsverk.

Lenker til flere serier og flere nivåer

- Et hefte kan lenkes oppover til inntil 5 serier.
- Et hefte kan ikke være lenket til mer enn én serie som inngår i samme hovedserie.
- Et hefte kan ikke være lenket både til en underserie og direkte til hovedserien som underserien er lenket til.
- Når et hefte er lenket til mer enn én serie, kan ikke disse seriene være lenket som underserier til samme hovedserie.

6 Lenke i eller utenfor skjerm

Du kan lenke i registreringsskjermen med MARC-felt 491, eller du kan opprette eller fjerne lenker med egne kommandoer:

Kommando	Beskrivelse
491	Registrere lenke i registreringsskjermen med MARC-felt 491 \$n.
LENk	Opprette lenke mellom serie og hefte.
KUtt	Kutte lenke mellom serie og hefte.

Lenke i registreringsskjermen

BIBSYS bruker **MARC-felt 491** med tilhørende delfelter for lenking. Du lenker nedenfra, fra heftet til serien. Den vanligste måten å lenke på, er å registrere lenken sammen med andre bibliografiske data i registreringsskjermen for heftet.

MARC-felt 491 har som regel ikke fortekst i skjermen. Du registrerer på de frie datalinjene (FRIDA).

MARC-felt 491 er repeterbart, så du kan registrere flere 491-felt dersom et hefte tilhører flere serier eller både et flerbindsverk og serie. Hvert nye 491-felt begynner på ny fri datalinje i registreringsskjermen.

For hvert 491-felt må du registrere alle nødvendige delfelt: \$a hvis det er en serie, \$n serie-OBJEKTID eller serie-DOKID, \$v hvis heftet har nummerering og \$q dersom volumbetegnelsen skal sorteres. \$n må alltid registreres, for det er det som er lenken.

Du kan når som helst gå inn i registreringsskjermen og opprette, endre eller slette lenker. Det eneste som kreves, er at du har riktig modultilgang for å behandle posten. Alle lenkene for et hefte vises i skjermen. Dette gjelder både lenker som er opprettet i skjerm, og lenker som er opprettet ved kommando LENk.

Du registrerer, endrer eller sletter lenker i MARC-felt 491, som skrives på de frie datalinjene (FRIDA) i registreringsskjermen.

- Du endrer serietittel, volum eller sorteringsfelt for volum ved å endre felt 491 \$a, \$v, eller \$q.
- Du endrer eller flytter selve lenken ved å endre 491 \$n.
- Du kutter lenke ved å stryke ut felt 491.

Eksempel på utfylt skjerm bilde med MARC-felt 491:

Du har registrert flerbindsverket:

```
Hiriart-Urruty, Jean-Baptiste
  Convex analysis and minimization algorithms / Jean-Baptiste
Hiriart-Urruty, Claude Lemaréchal. - Berlin : Springer, c1993. - 2 b. : ill.
  (Die Grundlehren der mathematischen Wissenschaften ; 305-306)
```

Du vil lenke de to bindene som verket består av, til flerbindsverket. Hvert bind skal behandles særskilt. Gi kommando for å få frem registrerings skjerm for bibliografiske data. Du legger informasjonen som er spesiell for bind 1 her:

```
Registrering/ending kan utføres
Korrigerer objekt-og/eller dokumentpost(KORIG)                BIBSYS KATALOG
Gi kommando:                : SK-RES:                SK-KODE: j (j/n) 2002-11-15
----- OBJEKTID: 93264628x DOKID: 93c022514 mer data -----
titt : Fundamentals
      :
      :
alf   :
utgav:
forl  : $c c1993
ISBN1: 3-540-56850-6
ISBN2: 0-387-56850-6
omf   : XVII, 417 s.
008   :
plass: RMH $c 90C Hir
      :
UDK   :
oord  :
alf   :
FRIDA: 491 $v 1 $q 1 $n 932646212
      : 440 Die Grundlehren der mathematischen Wissenschaften Grundlehren der
      : mathematischen Wissenschaften $v 305
Enter-PF1---PF2---PF3---PF4---PF5---PF6---PF7---PF8---PF9---PF10---PF11---PF12---
      HJELP BIB  MENy          INLIN SLLIN          MER  LAGRE LMRK LKOP LFLY
```

Serien registreres i MARC-felt 491 på en fri datalinje (FRIDA).

- Delfelt \$n må alltid være med, der oppgir du serie-OBJEKTID.
- Dette er et bind i et flerbindsverk, og 491 \$a er derfor ikke registrert.
- 491 \$v er registrert.
- 491 \$q er ikke nødvendig å registrere, maskinen kopierer \$v til \$q når disse er identiske.

Serien 'Grundlehren der mathematischen Wissenschaften' er en kommersiell serie som ikke skal lenkes.

Når registrerings skjermen for heftet er utfylt, trykker du **LAgre (PF9)**. Du får denne skjermen når en eller flere lenker skal opprettes:

```
Objektpost 93264628x lenkes til følgende serie(r):
-----
1
Hiriart-Urruty, Jean-Baptiste
  Convex analysis and minimization algorithms. - Berlin : Springer, c1993. -
  2 b. (Die Grundlehren der mathematischen Wissenschaften ; 305-306)
Serie-OBJEKTID: 932646212
Volum          : 1
Sorteringsfelt for volum: 1
-----
2

Serie-OBJEKTID:
Volum:         :
Sorteringsfelt for volum:
-----
Du kan endre/fjerne serie-OBJEKTID, volum og sorteringsfelt for volum.
Fjerner du serie-OBJEKTID ($n), avbrytes lenkingen.
PF5 : Viser katalogkort for serien hvor markøren står
PF7 : BAK          PF8 : MER
ENTER : Gjennomfører lenkingen    PF3 : Avbryter hele registreringen
```

Kommentarer til skjermen:

Du får se hvilke serier som heftet skal lenkes til. Inntil 2 serier vises automatisk. Er det flere, trykker du **PF8 MER** for å se resten.

3 linjer med bibliografisk informasjon fra serien vises. Dersom du vil se mer av serienivået, trykker du **PF5**. Markøren må stå på serien du vil se.

Lenkeopplysninger registrert i felt 491 vises etter fortekster:

```
491 $n i 'Serie-OBJEKTID'.
491 $v i 'Volum'.
491 $q i 'Sorteringsfelt for volum'. Hvis du ikke har registrerte $q, kopieres
$v til $q.
```

Du kontrollerer om det er disse lenkene du vil opprette, og trykker **ENTER** for å fullføre registreringen. Har du rettet noe, må du trykke **ENTER** en gang til. Du får melding 'Registrering/endring utført'.

Nå er bind 1 registrert og lenket til flerbindsverket. For å få registrert bind 2, repeterer du prosedyren. Hvis du primærkatalogiserer, kan du gi kommando **NYKAt**, og få serieobjektid kopiert inn i skjermen, som forklart under.

Kopiere lenkefelt inn i tom skjerm

Når du skal primærkatalogisere hefter som skal lenkes til en serie, kan du få opp skjermen med MARC-felt 491 \$n <serieobjektid> utfylt:

- Søk opp serien
- Gi kommando **NYKAt**,

Du får opp full registreringsskjerm med OBJEKTID utfylt i MARC-felt 491 \$n. Du må selv legge inn bindnummer i 491 \$v og \$q, og eventuell serietittel i 491 \$a.

Du får samme skjerm med utfylt lenkefelt hvis du gir kommando **NYKAt**, rett etter at du har katalogisert et hefte.

Det er praktisk å kopiere inn lenkefeltet på denne måten. Alternativet er å notere **OBJEKTID** manuelt, og bruke kommando **NYKAt**.

Lenke utenfor skjerm

Du kan opprette og kutte lenker mellom hefte og serie uten å gå om registreringsskjermen. Du gjør dette ved å bruke kommandoene **LENk** og **KUtt**. Når du arbeider med lenker på denne måten, kan du bare behandle én lenke av gangen.

Når du bruker **LENk** og **KUtt**, får du skjermer med fortekster. Du registrerer eller fjerner opplysninger, og systemet plasserer eller fjerner disse i/fra riktige delfelter i MARC-felt 491 for lenking.

Lenker lagres på objektpostene. Du kan skrive **DOKID** istedenfor **OBJEKT-ID** når du lenker eller kutter. Da vil systemet oversette **DOKID** til **OBJEKTID**.

Opprette en lenke (LENk)

Du oppretter en lenke mellom hefte og serie med kommando **LENk**. Kommandoen kan brukes når både hefte- og serienivå er registrert, uten at lenking er gjennomført.

Når du har søkt opp heftet i **BIBSØK**, eller du nettopp har behandlet den i et av registreringsprogrammene, kan du overføre **OBJEKTID/DOKID** til **LENk**:

LENk,	Gir skjerm med hefte- OBJEKTID utfylt.
LENk, nummer i eksemplarliste	Gir skjerm med hefte- DOKID utfylt.
LENk, DOKID	Kan brukes i BIBSØK og i katalogmodulen, gir skjerm med hefte- DOKID utfylt.

Kommando LENk gir denne skjermen hvor du må oppgi OBJEKTID/DOKID for hefte og serie:

```
Lenking av hefte (LENk)                                BIBSYS KATALOG
Gi kommando:                                           2002-11-15
-----

Gi OBJEKTID/DOKID for heftet: 932646417 :
-----

Gi OBJEKTID/DOKID for serien: 932646212 :
-----

Enter-PF1---PF2---PF3---PF4---PF5---PF6---PF7---PF8---PF9---PF10--PF11--PF12---
HJELP BIB  MENY
```

Trykk ENTER, og du får denne skjermen:

```
Lenking av hefte (LENk)                                BIBSYS KATALOG
                                                         2002-11-15
-- Serie-OBJEKTID: 932646212 -----
Hiriart-Urruty, Jean-Baptiste
Convex analysis and minimization algorithms. - Berlin : Springer, c1993. -
2 b. (Die Grundlehren der mathematischen Wissenschaften ; 305-306)

-- Hefte-OBJEKTID: 932646417 -----
Advanced theory and bundle methods. c1993. - XVII, 346 s. (Die Grundlehren
der mathematischen Wissenschaften ; 306)
ISBN 3-540-56852-2, 0-387-56852-2

-----
Volum                : 2
Sorteringsfelt for volum :
Serie-               :
  tittel              :
                    :
                    :
-----
ENTER : Gjennomfører lenkingen   PF3 : Avbryter lenkingen
```

Kontroller at du lenker riktig hefte til riktig serie. Når du har trykket **ENTER** er lenkingen gjennomført.

Kommentarer til skjermen:

Du får se serien du vil lenke til, og heftet du skal lenke. Nederst registrerer du opplysninger som tilsvarer MARC-felt 491 \$a, \$v og \$q:

Volum	Tilsvarer 491 \$v. Volumbetegnelse for hefte eller bind slik den er skrevet i publikasjonen. Feltet skal fylles ut hvis volumbetegnelse står i dokumentet.
Sorteringsfelt for volum	Tilsvarer 491 \$q Delfeltet registreres dersom det skal sorteres på annen måte enn det du har skrevet i 'Volum'.
Serietittel	Tilsvarer 491 \$a. Serietittel registreres slik den er skrevet i heftet som skal lenkes. Feltet registreres ved hefter i serier, men skal være tomt ved registrering av bind i flerbindsverk.

Kutte en lenke (KUtt)

Du sletter en lenke mellom hefte og serie med kommando **KUtt**.

Når du har hefteposten i skjermen i BIBSØK, eller du nettopp har behandlet den i et av registreringsprogrammene, kan du overføre OBJEKTID / DOKID til **KUtt**:

KUtt,	Gir skjerm med hefte-OBJEKTID utfylt.
KUtt, nummer i eksemplarliste	Gir skjerm med hefte-DOKID utfylt.
KUtt, DOKID	Kan brukes i BIBSØK og i katalogmodulen, gir skjerm med hefte-DOKID utfylt.

Kommando **KUtt** gir denne skjermen hvor du må oppgi OBJEKTID/DOKID for hefte og serie:

```
Kutting av lenker (KUtt)                                BIBSYS KATALOG
Gi kommando:                                           2002-11-15
-----

Gi OBJEKTID/DOKID for heftet: 972177639 :
-----

Gi OBJEKTID/DOKID for serien: 932729339 :
-----

Enter-PF1---PF2---PF3---PF4---PF5---PF6---PF7---PF8---PF9---PF10--PF11--PF12---
HJELP BIB  MENY
```

Trykk ENTER, og du får denne skjermen:

```
Kutting av lenke (KUtt)                                BIBSYS KATALOG
                                                         2002-11-15
-- Serie-OBJEKTID: 932729339 -----
Ravnetrykk : Universitetsbiblioteket i Tromsøs skriftserie. - Tromsø :
Biblioteket.
ISSN 0804-4554

-- Hefte-OBJEKTID: 972177639 -----
Herr Petter 350 år : et festskrift fra Universitetet i Tromsø / Sigmund
Neset (red.). - [Tromsø] : Universitetsbiblioteket i Tromsø, 1997. - 235
s. - (Ravnetrykk ; nr 13)
ISBN 82-91378-14-2 (ib.)

-----
Volum                : nr 13
Sorteringsfelt for volum : 13
Serie-               : Ravnetrykk
tittel              :
                    :
                    :
-----
ENTER : Gjennomfører KUtt      PF3 : Avbryter KUtt
```

Kontroller at du kutter riktig lenke. Når du har trykket **ENTER**, er lenken kuttet.

Kommentarer til skjermen:

Du får se serien og heftet hvor du vil kutte lenken. Nederst ser du opplysninger som tilsvarer MARC-felt 491 \$a, \$v og \$q: volum, sorteringsfelt for volum og serietittel.

7 Oppdatering

Selv om hovedprinsippene for lenking fastholdes, vil det komme endringer over tid. Nye medier kan kreve andre løsninger, og katalogisering av komplisert materiale vil bli utredet. Søkprogrammene revideres, og dette kan gi nye muligheter for gjenfinning av lenkede poster.

Du må følge med i meldingene fra BIBSYS, og holde deg orientert om hva som behandles i referansegruppene. Det kan ta tid før nye utgaver av hjelpemidlene foreligger, men nettdokumentene vil bli oppdatert jevnlig. Du bør venne deg til å søke opp disse når du er usikker på hvilken praksis du skal følge. Riktig lenking er viktig for søking i basen, og det er viktig at du bruker et oppdatert regelverk.